

7% er den gennemsnitlige indkomst for en familie i Hørsholm faldet i 2008 i forhold til 2007

5% er indkomsten derimod steget for familier i Rødovre

Kilde: Danmarks Statistik

SOLGLIMT? Den socialdemokratiske leder, Helle Thorning-Schmidt, spejder mod himlen. Hun er på udkig efter flere vælgere, men vælgerne er i øjeblikket mest optagede af 'borgerlige' emner. Så hun kan måske komme til at kigge længe. Foto: Niels Christensen

Besøgelsestid. Hvorfor vandt S ikke på krisen?

Måske skal lærebøgerne om socialdemokratisk vælgersucces skrives om. Udsigten til flere ledige sender i hvert fald ikke meningsmålinger i vejret for Socialdemokraterne.

ANALYSE

PETER MOSE OG KENNETH THUE NIELSEN

Når danskernes frygt for arbejdsløshed vokser, stiger Socialdemokraterne i meningsmålingerne. Det er børnelærdom for alle med interesse for valg og politik. Men lærebøgerne skal måske skrives om. For partiformand Helle Thorning-Schmidt må stadig lade sig nøje med lidet prangende opinionsmålinger – langt under hvad Mogens Lyketoft kunne præstere under lignende forhold.

For seks år siden frygtede mere end halvdelen af danskerne at stå uden et job, og det sendte meningsmålingerne på himmelflugt for Thorning-Schmidts for-

gænger. Over 31 procent surfede Lyketoft op på, inden bølgen lagde sig. I dag er bekymringen tilsvarende høj, men S roder rundt nede i omegnen af 24 procent af vælgerne.

Hvad er der galt? Hvorfor profiterer Socialdemokraterne ikke af den værste økonomiske krise i efterkrigstiden?

DET VILLE VÆRE let at give den nuværende ledelse skylden, men problemet rækker langt ud over Danmarks landegrænser. Det ligner en generel europæisk tendens, at de socialdemokratiske partier er ude af stand til at høste vælgergevinster. Der blæser borgerlige vinde over Europa, som trods krisen faktisk er blevet mere blå.

Det er formentlig kommet bag på den socialdemokratiske ledelse, hvor ringe en effekt frygten for arbejdsløshed har haft på meningsmålingerne. Nu har Helle Thorning-Schmidt ellers gennem mere end et år gjort risikoen for massearbejdsløshed til tema nummer 1 i den socialdemokratiske kriseretorik.

Der er flere forklaringer på, at danskernes krisebevidsthed ikke blæser i socialdemokratisk retning: Et bekymringsbarometer fra analyseinstituttet Catinet-IFKA sender frygten for ledighed langt ned på listen over det, der optager danskerne.

Vælgerne bekymrer sig langt mere om vold og kriminalitet (en dagsorden, regeringen og Dansk Folkeparti er stærke på). Her i december kommer ledigheden først skvulpende nede på sjettepladsen – ikke nok til at give vind i de socialdemokratiske sejle.

Med til forklaringen hører imidlertid også, at den reelle arbejdsløshed ikke har nået de højder, der sendte Lyketoft over de forjættede 30 procent i meningsmålingerne. Da ledigheden sidst toppede i december 2003, var der mere end 171.000 ledige i Danmark. I oktober 2009 opgjorde Danmarks Statistik ledigheden til 118.300 – altså næsten 53.000 færre.

MEGET TYDER også på, at danskerne ikke giver regeringen skylden for den økonomiske krise. De borgerlige har en enorm troværdighedskapital at tære på, langt større end Socialdemokraterne, når det gælder danskernes tiltro til, hvem der kan løse landets økonomiske udfordringer bedst, viser årtiers valgforskning.

Upågtet er det for eksempel gået hen over den brede befolkning, at nationalbankdirektør Nils Bernstein for nylig i usædvanlig skarpe vendinger langede ud efter den økonomiske politik, som Anders Fogh Rasmussen var førstemand for.

Ikke alene sov Foghregeringen i timen; den var tilmed med til at forværre krisen med en løssluppen, lemfældig økonomisk politik. Med andre ord: sylespidse bemærkninger fra den uafhængige centralbankchef, men direkte ind i den borgerlige teflon, som betyder, at økonomisk kritik let preller af – i vælgernes optik.

DET ER FORMENTLIG et fænomen, der går igen i det meste af det vestlige Europa: Vælgerne ved skam godt, at der er krise, men kæder krisen sammen med globale problemstillinger, som kræver globale løsninger. Vælgerne giver således ikke de borgerlige partier skylden for, at det er gået så galt. Det så man i forbindelse med europaparlamentsvalget i sommer, hvor

SERIE OM KRISEN MORALSKE TØMMERMÆND

Det startede som en finanskrise, men blev hurtigt til en global økonomisk krise med katastrofale følger for mennesker og værdier. Men har vi overhovedet lært noget af krisen? Har bankerne? Har politikerne? Har økonomerne? Politiken Analyser ser i hele uge 53 nærmere på krisens konsekvenser.

centrum-venstre-partierne i EU led nederlag. Nok udlagde Helle Thorning-Schmidt det som en sejr, men sandheden er, at den røde fløj fik en gevaldig øretæve.

Nedturen fortsatte senere i Tyskland, hvor SPD led et gigantisk nederlag. Og i Norge lykkedes det kun lige akkurat Arbejderpartiets Jens Stoltenberg at blive genvalgt, fordi de borgerlige og Fremskrittspartiet skændtes indbyrdes. Var det ikke lykkedes, ville Skandinavien for første gang i adskillige årtier ikke have nogen socialdemokratisk statsminister i et eneste af de tre lande.

DET SER ALTSÅ relativt sort ud, hvis man er socialdemokrat og kigger på det politiske europakort, og der er endnu en årsag til miseren: værdipolitikens dominans i det 21. århundrede. I de senere år har der i Europa været en tendens til, at vælgerne har stemt ud fra værdipolitiske holdninger (blå bloks styrkeområde), mens fordelingspolitiske og velfærdspolitiske spørgsmål (rød bloks hjemmebane) spiller en mindre rolle.

Det gælder ikke mindst herhjemme, viser valgforskningen: Et flertal af vælgerne er blå på værdipolitikken, ligesom vi ved, at et flertal er røde på fordelingspolitikken. Derfor må bekymringsbarometeret

fra Catinet-IFKA give hovedbrud i den socialdemokratiske top:

Det er – som nævnt – bekymringen for vold og kriminalitet, der topper. Først længere nede på listen kommer ventelisterne på sygehuse og ældreoms vilkår.

ER DET SÅ helt umuligt for Helle Thorning-Schmidt at kravle op over de 30 procent?

Svært ser det ud, når ledighedskortet ikke for alvor ser ud til at virke. Men hun har før vist, at det kan lade sig gøre: For tre år siden blev sosserne sendt midlertidigt i lykkeland af opinionsmålingerne. Og det endda i en periode, hvor frygten for arbejdsløshed var meget lav.

Det var dengang, pædagogerne strejkkede og børnenes forældre stod vagt om institutionerne. Hvor statsminister Anders Fogh Rasmussen frysede kaldte dem socialistiske ballademagere, og hvor daværende sundhedsminister Lars Løkke Rasmussen bøvlede med venteliste-garantien til kræftpatienter. Kort sagt: strømninger i den politiske dagsorden, der er S-classic. analyse@pol.dk

Peter Mose er journalist og forfatter, Kenneth Thue Nielsen er cand.scient.pol. og valgekspert.

... Vil vore børnebørn vokse op som frie?

koldt vand i blodet, »for PET har jo ikke bedt om yderligere beføjelser«. Forhåbentlig skal denne bemærkning ikke forstås således, at hvis PET havde bedt om flere beføjelser, havde man også fået dem. Men det er tydeligt, at politikerne er meget lydhøre over for PET's ønsker, hvilket de også har en klar interesse i. Skulle det værste ske: en terrorhandling på dansk grund, kan politikerne vaske deres hænder og sige: Det er PET's ansvar. Vi gav dem alt, hvad de bad om.

NÅR POLITIET selv bestemmer, hvilke beføjelser det skal have, nærmer vi os betænkeligt en politistat – hvortil kommer, at ved at hele ansvaret lægges på PET, bliver PET særlig nidkær i sin efterforskning. Man er jo klar over, at man vil få skylden, hvis noget går galt. Tænk, hvis det kom frem, at PET havde haft en af terroristerne i kikkerten, men opgivet, fordi materialet var for spinkelt!

Set fra PET's synspunkt må man derfor hellere aflytte en for meget end en for lidt. Desuden må den aflyttede jo også have venner, der igen har venner. Princippet i en retsstat er, at enhver er uskyldig, til han er dømt ved en domstol. Som sagen med Samina Malik viser, nærmer vi os hastigt en retstilstand på terrorområdet, hvorefter »Enhver er skyldig, indtil han har bevist, at han er uskyldig«.

Men sagen med Samina Malik viser også noget andet: Man skal være forsigtig med, hvilke oplysninger man søger på nettet, hvis man ikke vil udsætte sig for myndighedernes søgelys.

I dag registreres alt, hvad du og jeg foretager os: hvem vi er i kontakt med på e-

mail, hvilke hjemmesider vi besøger, hvilke bøger vi låner på biblioteket, hvilke fly vi booker os ind på. Disse oplysninger gemmes et år, således at politiet eller PET, hvis personen bliver interessant, kan gå tilbage og kortlægge den pågældendes kommunikation det sidste år. Hvad PET registrerer, og hvor længe de opbevarer det, ved vi intet om.

En meget almindelig holdning til dette er: Det sker der vel ikke noget ved? Jeg gør intet forkert, så mig må de gerne overvåge og registrere.

Men hvad ved vi egentlig om, hvad der er forkert eller bare mistænkeligt i PET's øjne?

VIS Å, hvad der skete med Samina Malik. Da jeg var ung jurastuderende, gik jeg på biblioteket og lånte Hitlers 'Mein Kampf'. Jeg ville prøve at forstå, hvad der skete dengang i trediveerne. Hvis jeg var ung jurastuderende i dag, ville jeg tilsvarende være interesseret i at se al-Qaeda's hjemmesider. Hvad står der egentlig? Hvad truer de med? Jeg ville måske endog være interesseret i at kigge på en bombemanuel. Hvad er det for noget? Er det rigtigt, at der er så klare vejledninger på nettet, at stort set enhver kan konstruere en bombe ved hjælp af ganske almindelige, dagligdags ting?

Efter at have set, hvad der skete med Samina Malik, ville jeg det sidste udsætte mig for en meget intensiv overvågning og måske endda arrestation. Ikke mindst, hvis jeg var muslim. Men heller ikke det første ville være klogt. Jeg kunne risikere at lukke for nogle muligheder i mit fremtidige karriereløb. PET ville si-

ge: Hvad skulle hun der? Vi har måske ikke fundet andet på hende, men alligevel. Lad os tage en anden ansøger. Og jeg ville naturligvis aldrig få det at vide. Og måske ville det endog gå videre end PET. Måske en diskret hentydning fra PET til anklagemyndigheden eller domstolene. Jeg ved ikke, om det sker, men risikoen ville være nok til, at jeg ville holde mig fra hjemmesiden.

Jeg ved, at jeg kan gå ned på et bibliotek og låne en computer og søge mine informationer ad den vej. Men hvor langt holder det? I Sverige findes søgemaskiner, der er programmeret til at stoppe ved bestemte ord, hvorefter den går ind og aflytter samtalen. Mon ikke de er programmerede til at stoppe ved ord som al-Qaeda og bombe? Men selv hvis dette (endnu) ikke er tilfældet, synes jeg, at det er ydmygende, at jeg i Danmark – et af verdens ældste demokratier – ikke tør søge informationer på min egen computer.

Er dette ikke lidt overdrevet? Det synes Samina Malik næppe. For tiden samler jeg underskrifter med henblik på at få asylansøgnernes børn ud af centrene og leve et normalt liv. Det er ikke et politisk budskab. Det er i mine øjne rent humanitært.

Alligevel har jeg i flere tilfælde oplevet, at folk har henvendt sig og sagt: Kan du ikke slette mit navn fra listen – jeg skal ud at søge job. Hvis en i mine øjne uskyldig ting som denne er nok til at bekymre folk – hvordan skal det så gå organisationer som Kirkeasyl. Hvem tør være med?

DER HAR lige været demonstrationer i København omkring klimatopmødet. En

af demonstrationerne var på omkring 100.000 – og bagtroppen på ca. 1.000, hvoriblandt befandt sig nogle uromage-re, blev alle anholdt. Om aftenen tonede vores alle sammens tillidvækkende pan-serbasse Per Larsen frem på skærmen. Han var meget tilfreds med aktionen.

Godt nok var der formentlig nogle uskyldige blandt de 1.000 anholdte – men til gengæld havde de 99.000 jo fået en fin dag ud af det.

Yderligere beroliget blev demonstranterne, da de blev løsladt. Politiet oplyste, at anholdelsen ikke ville komme på straffetesten. Nej, naturligvis ikke. Det kræver, at din skyld er bevist ved en domstol. Men lur mig, om demonstranternes navne og adresser ikke er registreret et andet sted.

I forbindelse med terrorpakke II i 2006 var et forslag fremme om, at PET skulle vurdere alle personer, som søgte indrejse- eller opholdstilladelse i Danmark, og give afslag til enhver, der »har udvist demokratifjendtlig adfærd eller modarbejdet grundlæggende demokratiske værdinormer«.

Forslaget indeholdt endvidere et andet forslag, hvorefter der også skulle gives afslag, hvis personen ikke aktuelt viser sådan adfærd, men om hvem der er alvorlig grund til at frygte, at de vil gøre sig skyldige heri». (Min udhævning).

KRONIKEN I MORGEN

THOMAS MEDOM
En revolution af skolepolitikken

som selvfølgelig – men dengang var de et oprør mod det bestående og blev betragtet som farlige og nedbrydende for samfundsdordenen. Tænk, hvis PET havde været på pletten med bekymringsamtaler og telefonaflytninger?

Vort samfund stivner, hvis vi følger myndighedernes gode råd: Er du i tvivl, så lad være. Det vil nødvendigvis føre til, at borgerne begrænser deres egne politiske muligheder. Det er nødvendigt, at vi stopper denne kontrol- og registrerings-spiral. Vi må tilbage til demokratiets kerne, der er den frie tanke – og den frie informationsøgning.

Jeg ved, at frygten for terror er reel for mange mennesker. Selv er jeg ikke så bange for terror – jeg er mere bange for, hvad frygten for terror gør ved vort samfund. Målet for terrorhandlingerne er at odelægge vore frie, demokratiske samfund. Og det går rigtig godt: Vi er selv i gang med at gøre arbejdet for dem i vores maniske jagt på sikkerhed.

Lad mig slutte med et let omskrevet citat fra Willy Brandt: Hvis bare en lovlidig person følger sig ufri, er ingen fri. EVA SMITH

www Har du kommentarer til Kroniken – gå ind på politiken.dk/kroniker